

jektivní informace o zdravotním stavu), které někdy nejsou uváděny v běžné zdravotnické dokumentaci, umožňovala tato metoda hlubší retrospektivní zhodnocení než hodnocení údajů ze zdravotnické dokumentace nebo databázové hodnocení. Semi-implicitní retrospektivní metoda naopak neumožňovala, na rozdíl od implicitních metod, plné aktuální zhodnocení kvality lékového režimu (např. vyžádáním si doplňkových, chybějících laboratorních a klinických výsledků pacientů, upřesnění dalších informací v cílených rozhovorech s lékaři a pacienty apod.) (1, 11–12).

K semi-implicitnímu hodnocení interakcí lék–nemoc byla použita expertní kritéria potenciálně nevhodných lékových postupů ve stáří (publikovaná v době sběru dat) a jejich příslušné sekce věnované interakcím lék–nemoc ve stáří. Jednalo se o národní a mezinárodní expertní kritéria, zejména o americká Beersova kritéria z roku 2003 (13) a 2012 (kritéria publikovaná v roce 2012 jsou označována také jako „AGS kritéria“, z angl. „American Geriatric Society Criteria“) (14), dále IPET kritéria

(z angl. Improved Prescribing in the Elderly Tool) publikovaná v roce 2000 (15), STOPP/START kritéria (Screening Tool of Older Person's Prescriptions/ Screening Tool to Alert Doctors to Right Treatment) z roku 2008 (16) a česká národní expertní kritéria pod názvem „Expertní konsenzus ČR v oblasti léčiv a lékových postupů potenciálně nevhodných ve stáří“ (dále „Konsenzus ČR“), publikovaná v plné verzi v roce 2013 (17). Uvedená kritéria byla v naší studii využita jako screeningový nástroj pro práci klinických farmaceutů, umožňující identifikaci rizikových nemocných, jejichž medikace vyžaduje podrobné zhodnocení lékového režimu klinickým farmaceutem.

Statistické hodnocení

Data byla analyzována deskriptivní statistikou analýzou srovnávající základní charakteristiky nemocných (věk, pohlaví, počet užívaných léků, počet komorbidit souvisejících s výskytem interakcí lék–nemoc, výsledky standardních geriatrických škál apod.) a výskyt interakcí lék–nemoc v celém

souboru a v jednotlivých zdrav. zařízeních. Rozdíly prevalencí mezi jednotlivými zdrav. zařízeními byly analyzovány s pomocí chí-kvadrát (χ^2) testu nebo (v případech absolutních četností $N = 5$ a méně) s pomocí Fisherova exaktního testu. Rozdíly mezi sledovanými zdrav. zařízeními byly považovány za statisticky významné na hladině pravděpodobnosti $p < 0,05$. Ke statistickému hodnocení byl použit R-software (verze 3.4. 2) (18).

Výsledky

Z 490 nemocných vyšetřených v českém souboru projektu SHELTER v dlouhodobé ošetrovatelské péči tvořily více než polovinu ženy (55,3 %, $N = 271$). Průměrný věk nemocných byl 82,1 let (směrodatná odchylka $\pm$ (SD) 7,7 let, medián 82,3 let). 39,6 % pacientů bylo vyhodnoceno jako významně závislých na péči druhé osoby (skóre ADL hierarchické škály 3 a více), 41,6 % seniorů vykazovalo klinicky významnou poruchu kognitivních funkcí (CPS skóre 3 a více) a 30,2 % seniorů klinicky významnou depresi

Tab. 2. Základní charakteristiky souboru (počet onemocnění, užití léků, nejčastější chronická onemocnění a užívané léky související s interakcemi lék–nemoc)

"Zákl. charak- ter."		"Počet pacientů"		Zařízení 1		Zařízení 2		Zařízení 3		Zařízení 4		Zařízení 5		Zařízení 6		Zařízení 7		Zařízení 8		Zařízení 9		Zařízení 10		p- hod- nota
		N	%	N1	%	N2	%	N3	%	N4	%	N5	%	N6	%	N7	%	N8	%	N9	%	N10	%	
	Celkem	490	100,0%	29	100,0%	36	100,0%	94	100,0%	45	100,0%	31	100,0%	37	100,0%	61	100,0%	62	100,0%	54	100,0%	41	100,0%	
Počet one- mocnění	1 a více	490	100,0%	29	100,0%	36	100,0%	94	100,0%	45	100,0%	31	100,0%	37	100,0%	61	100,0%	62	100,0%	54	100,0%	41	100,0%	
	5 a více	328	66,9%	10	34,5%	19	52,8%	53	56,4%	29	64,4%	23	74,2%	28	75,7%	50	82,0%	47	75,8%	34	63,0%	35	85,4%	<0,001
	10 a více	92	18,8%	10	34,5%	10	27,8%	22	23,4%	8	17,8%	2	6,5%	8	21,6%	9	14,8%	2	3,2%	19	35,2%	2	4,9%	<0,001
Počet léků	1 a více	490	100,0%	29	100,0%	36	100,0%	94	100,0%	45	100,0%	31	100,0%	37	100,0%	61	100,0%	62	100,0%	54	100,0%	41	100,0%	
	5 a více	284	58,0%	21	72,4%	24	66,7%	53	56,4%	27	60,0%	15	48,4%	24	64,9%	40	65,6%	27	43,5%	27	50,0%	26	63,4%	0,112
	10 a více	114	23,3%	3	10,3%	6	16,7%	13	13,8%	6	13,3%	12	38,7%	6	16,2%	16	26,2%	11	17,7%	9	16,7%	10	24,4%	0,082
Nejčastější diagnózy hodnocené v inter. lék-nemoc	ICHS	256	52,2%	13	44,8%	19	52,8%	58	61,7%	22	48,9%	24	77,4%	22	59,5%	36	59,0%	27	43,5%	23	42,6%	12	29,3%	0,002
	Inkontinence	215	43,9%	15	51,7%	22	61,1%	46	48,9%	18	40,0%	14	45,2%	18	48,6%	23	37,7%	18	29,0%	18	33,3%	23	56,1%	0,034
	Deprese	172	35,1%	8	27,6%	14	38,9%	32	34,0%	15	33,3%	10	32,3%	16	43,2%	20	32,8%	24	38,7%	15	27,8%	18	43,9%	0,798
	Opakované pády	105	21,4%	4	13,8%	12	33,3%	5	5,3%	0	0,0%	4	12,9%	11	29,7%	53	86,9%	9	14,5%	4	7,4%	3	7,3%	<0,001
	Fraktury v OA	102	20,8%	1	3,4%	10	27,8%	26	27,7%	12	26,7%	10	32,3%	8	21,6%	11	18,0%	10	16,1%	8	14,8%	6	14,6%	0,074
	CMP	93	19,0%	5	17,2%	5	13,9%	9	9,6%	14	31,1%	12	38,7%	8	21,6%	8	13,1%	12	19,4%	5	9,3%	15	36,6%	<0,001
	DM 2. typu	74	15,1%	4	13,8%	6	16,7%	14	14,9%	7	15,6%	5	16,1%	6	16,2%	9	14,8%	10	16,1%	7	13,0%	6	14,6%	0,999
	CHOPN	62	12,7%	3	10,3%	8	22,2%	9	9,6%	12	26,7%	10	32,3%	2	5,4%	2	3,3%	3	4,8%	2	3,7%	11	26,8%	<0,001
	"Antitrombotika, antikoagulační"	344	70,2%	25	86,2%	32	88,9%	63	67,0%	35	77,8%	28	90,3%	19	51,4%	41	67,2%	32	51,6%	34	63,0%	35	85,4%	<0,001
	"Anxiolytika, hypnotika"	308	62,9%	17	58,6%	35	97,2%	45	47,9%	27	60,0%	19	61,3%	25	67,6%	38	62,3%	42	67,7%	34	63,0%	26	63,4%	<0,001
Nejčastější lékové skupiny hodnocené v interakcích lék-nemoc	Antipsychotika	293	59,8%	18	62,1%	24	66,7%	68	72,3%	30	66,7%	22	71,0%	18	48,6%	48	78,7%	23	37,1%	20	37,0%	22	53,7%	<0,001
	Diuretika	274	55,9%	16	55,2%	22	61,1%	59	62,8%	25	55,6%	26	83,9%	23	62,2%	34	55,7%	28	45,2%	26	48,1%	15	36,6%	0,006
	Antidepresiva	263	53,7%	17	58,6%	24	66,7%	76	80,9%	17	37,8%	6	19,4%	10	27,0%	26	42,6%	34	54,8%	24	44,4%	29	70,7%	<0,001
	ACE-I	207	42,2%	21	72,4%	19	52,8%	45	47,9%	12	26,7%	16	51,6%	22	59,5%	24	39,3%	5	8,1%	17	31,5%	26	63,4%	<0,001
	Betablokátory	185	37,8%	6	20,7%	12	33,3%	42	44,7%	24	53,3%	14	45,2%	12	32,4%	26	42,6%	18	29,0%	21	38,9%	10	24,4%	0,043
	Antitumoróza	157	32,0%	9	31,0%	7	19,4%	38	40,4%	14	31,1%	16	51,6%	10	27,0%	18	29,5%	13	21,0%	10	18,5%	22	53,7%	<0,001
	Antidiabetika	138	28,2%	7	24,1%	8	22,2%	23	24,5%	29	64,4%	12	38,7%	6	16,2%	12	19,7%	16	25,8%	8	14,8%	17	41,5%	<0,001
	Analgetika	118	24,1%	5	17,2%	7	19,4%	19	20,2%	11	24,4%	16	51,6%	7	18,9%	9	14,8%	10	16,1%	12	22,2%	22	53,7%	<0,001
	Antiepileptika	100	20,4%	4	13,8%	5	13,9%	12	12,6%	6	13,3%	5	15,6%	4	12,9%	10	16,1%	10	16,1%	10	16,1%	10	24,4%	0,082

Vysvětlivky: N / % – počet pacientů / procentuální zastoupení